

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

15 De pœnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

contra naturam, ut si vir membro mulieris non ad hoc concesso voluerit uti, quod execrabile vitium in meretrice, execrabilius cum uxore flagitium hoc in viro, sexu detestabile, ca. offerbat, 1. 2. cap. vsus naturalis, 14. eadem 3. 2. quest. 7. cap. 1. ad Roman. Sed & per extraneam Pii 5. incipientem, nunc primum, & aliam, horrendum illud, clerici huius criminis rei, decernuntur tradi seculari curie. Iustinian. in nouell. 77. ut non luxuriantur contra naturam, refert propter huiusmodi scelera & blasphemias impunitas famem, terra motus, pestilentias, a Deo immitti, iubetque in reos sine mora secundum leges animaduerti. Id ipsum & statuit in edito seu nouel. 141. de his qui luxuriantur contra naturam, nos de hoc crimine & poenis diximus quoque, lib. 36. synagma. cap. 10. de prapostera libidine virorum & mulierum, & ca. 14. de nefanda cum brutis, Legum poena contra huiusmodi scelus eos ignis diuinaque de caelo vltio dicitur, in cap. 19. Genes. & rursum Leuit. cap. 18. vers. 22. cum masculino non commiscearis coitu foemineo, quia abominatio est, & vers. 13. cum omni pecore non coibis, nec maculaberis cum eo. mulier non succumbet iumento nec miscebitur ei, quia scelus est, & de poena. in capit. 20. Leuit. vers. 13. Qui dormierit cum masculino coitu foemineo, uterque operatus est nefas, morte moriantur, sit sanguis eorum super eos, iunge & vers. 15. iure civili gladio vltiore huiusmodi scelus extruditur, in l. cum vir, 3. 1. C. ad leg. Iul. de adult. in l. 1. §. qui puero, de extraordin. criminib. lib. 48. Pand. tit. 1. 1. ca. sollicitatores, 15. §. qui puero, de poenitent. dist. 1. Qui puero, inquit, stuprum abducto ab eo vel corrupto comite persuaserit, aut mulierem puellamve interpellauerit, quidve impudicitiae gratia fecerit, domum praebuerit, pretiumve quo is persuadeat dederit, perfecto flagitio puniatur capite imperfecto, in insulam de-

portatur, corrupti comites summo supplicio afficiuntur. Et §. item lex Iulia. de adulteriis, de public. indic. refert legem Iuliam gladio punire eos, qui cum masculis nefandam libidinem exercere ausi sunt. Lata & ante legem Iuliam de stupro puerorum, Scatinia lex, qua animaduvertebat in construtores, de qua Suetonius in Domitiano, cap. 8. Cicero, 5. Philip. Iuuenal. Satyr. 2.

B b cap. 4. mulie. 14. 15. qua. 1. mulier. Quae accesserit id omne pecus ascendi, ab eo interficietis mulierem, & pecus, morte moriatur, rei enim sunt. Qui coierit cum iumento, morte moriatur. Exod. 22. vers. 18. Et Leuit. 18. vers. 23. cum omni pecore non coibis, nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet iumento, nec miscebitur ei, quia scelus est. Adde Leuit. cap. 20. vers. 15. iumentum nomine ibi, בהמה behema, omnia maiora quadrupedia continentur, quibus sarcina deferuntur, vel currus trahitur, ut declaratur apud Columellam, lib. 6. cap. 3. quod Hebraei vocant etiam generaliter בהמה behema, id omne & etiam & latius omne animal cuiuscunque sit sexus & generis, maxime quadrupedes, cum tamen Iuris consulti aliquando distinguant inter pecus, & iumentum, in l. legati seruis, 64. §. pecoribus, & sequentibus, de lega. 3. leg. 2. §. fin. ad leg. Aquil. ubi & agitur de pecudis appellatione. Pecus etiam in prohibitione diuina pagina dicitur, omne animal quod sub imperio hominis est.

DE POENIS.

a TITVLVS XV.

E a Similis titulus exstat de poenis, lib. 5. decreta. & tit. 37. lib. 5. Sexti. tit. 9. & lib. 5. clem. tit. 9. & in extraneis, 10 annis 22. & communibus, & in diuersis locis decreti Gratiani, & libr. 48. P. tit. 19. & libr. 9. C. tit. 47. Eo referri possunt tit. 1. de modo multarum, quae a iudicibus infliguntur, lib. 7. C. tit. 55. de poena iudicis qui male iudicauit, vel eius qui iudicem vel aduersarium corrumpere curauit, lib. 7. C. tit. 49. de infirmandis

firmantur pœnis oculibatur & orbitatis, & de A
decimariis, sublati, libr. 8. C. tit. 58. de pœna re-
mere litigantium, lib. 4. Institutionum Iustitia.
11. 16. de pœnis, lib. 60. ecloga Basilicorum, tit. 51.
Et in nouellis Leonis Imperatoris. nouell. 62. de
pœna eius qui rem aliquam publicam vendide-
rit. nouell. 92. de pœna eius qui dedita opera ali-
quem execrauit. nouell. 86. de pœna episcoporum
& sacerdotum & clericorum qui se sponsonibus
redempturi aliisque similibus dederint. nouell.
63. de pœna illorum, qui res varias ad hostes per-
ferunt. nouell. 65. de pœna incantatorum. nouell.
98. de pœna eunuchorum, si uxores ducant. no-
uell. 64. de pœna eorum, qui naufragiū suppres-
serint. nouell. 32. de pœna adulterii manifesto de-
prehensi. nouell. 60. de pœna castratoris. nouell.
87. de pœn. ecclesiasticorum alea ludentium. no-
uell. 77. de pœna falsarii. nouell. 70. de pœna graf-
satoris. nouell. 67. de pœna eorum, qui ad hostes
transiunt suaque sponte reuertuntur. nouell. 61.
de pœna iniusti exactoris tributorum. nouell. 87.
de pœna ludentis alea. nouell. 31. de pœna mulie-
ris qua mariti odio abortiat. nouell. 30. de pœna
mulieris, qua viuo marito alios de matrimonio
compellat. nouell. 105. de pœna peculatus. nouell.
61. de pœna plagii. nouell. 33. de pœna raptoris
virginis, eorumque qui in rapto virginis adfue-
runt. nouell. 79. de pœna sacerdotis, diaconi, aut
hypodiaconi post acceptum ordinem nuptias con-
trahentis. nouell. 96. de pœna sepulcri violati.
nouell. 34. de pœna tertiarum nuptiarum, & tu-
toris qui pupillam suam vitiat. Nos multa et-
iam de pœnis agimus toto, libr. 31. Syntagm. iur.
vniuers.

CAPVT I.

- 1 Pœna definitio.
- 2 Et diuisiones & subdiuisiones.

Pœna, est peccati seu iniuriæ ultio. a
Ea autem, aut est æterna, b aut tem-
poralis. c Dehinc ex illis, d quædam spiri-
tualis, quædam corporalis, quædam pecu-
niaria. Spiritualis quadruplex excommu-
nicatio, interdictum, suspensio, seu remo-
tio ab oblatione, seu remotio ab ordine. e
Corporalis duplex, vel in ipso corpore, vel
circa statum & dignitatem personæ. Pecuniaria
f etiam multa g dicitur, & compo-
sio, h & bannum, i & emenda. k Maior
etiam & minor pœna dicitur, ex relatione
ad aliquid, vt maior excommunicatio aliis
pœnis, ratione subiecti, nempe animæ, in

quam scuit: manima autē plusquam cor-
pus. n Si consideremus autem pœnæ du-
rationem, maior erit depositio & degra-
datio, quæ perseuerat, ipsa excommunica-
tione. o Inter corporales & illa maior, quæ
magis sensus affligit, p & truncationem ha-
bet membrorum, quæ ve mortem infert. q
Inter vltimi supplicii pœnas & maior illa,
quæ maius opprobrium continet, r &
longiorem vexationem & grauiorem do-
lorem.

SCHOLIA.

- a Nomē Græcum est πῶνι. Pœna quod La-
tini in suum vjum transtulerint, & vt ait
Pausanias in Laconicis, τῆς πῶνις οἱ ἀσ-
δαῖοι τῶν ἀνδρῶν ἀνὸν πῶνιαν. Et vt Var-
ro ait 4. De lingua Latina, pœna a pu-
niendo, quod post peccatum sequitur, vel
a pone, quod post peccatum sequitur. Se-
cundum autem Vlpianum in leg. aliud est
fraus 13 1. de verborū significat. pœna ge-
nerale nomen est, continens omnium deli-
ctorum coercionem & noxa vindictam.
Res qua culpa caret in damnum pœna vo-
cari non debet 2. de constitutio. & legiti-
me factum, pœnam non meretur, l. Gra-
chus, ad leg. Int. de adult. C. Ponitur etiam
aliquis interdū sine culpa, sed non sine cau-
sa, velut dum contrahens cum corrupta
quam credebat virginē efficitur bigamus,
cano, qui in aliquo, § 1. dist.
- b qua est damnatio æterna, ignis æternus, du-
rans & in alio seculo, ca. sunt plures 42. §.
fi. & c. ignis succensus, de pœn. dist. 3.
- c qua inferitur ad tempus vel in hoc seculo,
vt saluentur in perpetuum in alio anima,
& vt meliores reddantur castigati, dictis
iuribus, & ca. sunt plures, & seq. de pœnit.
dist. 3. vel in alio, sic in ca. qui in aliud se-
culum, §. 25. dist. Qui in aliud seculum
distulit fructū conuersionis, prius pur-
gabitur igne purgationis. Hic autem
ignis, etsi æternus non sit, miro tamen
modo grauis est, excedit enim omnem
pœnam, quam vnquā aliquis passus est
in hac vita, vel pati potest. Idem in c. fin.

- § fin. de poenit. distinet. 7. ex diuo Augusti-
no de vera aut falsi poenitentia, cap. 18. &
quadam culpa in hoc seculo, quadam in al-
io laxari post mortem possunt, alia, qua
non possunt in alio. can. 3. §. alias, & ca. 4.
qualis hinc quisque egreditur, 25. distin.
Matth. c. 12.
- d** Poenarum sequentes diuisiones enumerat
gloss. in summa 1. q. 4. ad verba, de quar-
ta, de corporali & spiritali poena etiam, in
ca. 1. si habes, 24. q. 3.
- e** de quibus postea. Quada poena respiciunt
corpus ipsum, ut damnatio ad furcas, sup-
plicium vltimum, fustigatio, quadam ad
existimationem pertinent, non ad capitis
periculum, ut relegatio ad tempus, & ad
insulam damnatio, leg. capitalium, 28. in
prim. & §. 1. de poenis.
- f** pecuniaria poena distinguitur a corporali.
in leg. si quis reum, 4. de custodia reorum.
libr. 48. tit. 3. Poenam quadrupli imponit
canon. quoniam, 8. dist. & de poena eccle-
siastica pecuniaria. in ca. in archiepiscopa-
tu, de apterib. c. quid ergo, 23. q. 5. Quā-
do haec poena pecuniaria pro alia debita cri-
mini possit imponi a iudice ecclesiastico,
docet, ca. licet, & ibi gloss. ad verba, poena
pecuniaria, de poen. in criminib. ecclesias-
tisticis, imponitur etiam in laicis a iudicib.
ecclesiasticis, ca. si quis contumax, 20. 17.
q. 4. Potest & archiepiscopus emendas pe-
cuniarias a subditis suffraganei sui exige-
re, secundum consuetudinem regionis, in
quibus & licet eos nō soluentes excommu-
nicationis vinculo innodare, can. venera-
bilis, 7. §. denique a subditis, de sentent.
excommunicata. in Sext. pro delicto crimi-
nali imponi posse poenam pecuniariam ex
statuto & consuetudine, & e. rigi posse per
iudicem ecclesiasticum docetur in cap. 2.
de delict. puero. ca. dilectus, de offic. ordi-
nar. etiam pro homicidio, ut in dict. ca. 2.
quo loci, nec Hostiensis, nec alii, qui di-
cunt irrationabilia statuta, qua imponunt
poenam pecuniariam pro homicidio, furto
& similibus, in illoxisse aut assequuti mihi
- A** videntur mentem, c. 2. & similitū, nam pe-
cuniaria ibi non imponitur pro poena suffi-
cienti, & ut quis per illam emittet corpora-
lem, si crimen mereatur, sed ut ultra poe-
nam corporalem illam quoque debeat pe-
cuniariam civilem vel domino ciuitatis,
vel territorii, vel alii, cui applicanda venit
per statutum. Sed & omnes consentiunt
post delictum commissum, aliquando im-
poni posse loco corporalis poena, pecuniaria,
ut aliquando pro pecuniaria imponi corpo-
ralem, l. 1. §. si. de poen. P. l. fin. in fine. de in-
iuris voca. P. l. 7. §. 3. de iurisdict. omn. iudi.
P. l. 9. de incendio ruina. P.
- B** ut titulus de modo multa, C. lib. 1. tit. 54.
Condemnantur & ad poenam pecuniariam
temerarie litigantes, ca. dispendia, 3. de re-
scrip. in Sex. c. si eod. tit. apud Gregorium.
c. 4. de poen.
- g** in cap. 2. de poen. can. qui subdiaconatum,
17. q. 4.
- h** ca. statumus, 55. 16. q. 1. Qui decimas
retinuerit, bannum nostrum compo-
nat, & communionem priuetur, bannum
illud Longobardorum erat 60. solidorum.
- i** in c. dilectus, 18. de offic. ordina. c. ex par-
te, de verb. signifi. c. venerabilibus, 7. §. de-
nique, de sentent. excom.
- k** c. corripiantur, 24. qua. 3. Ibiq. dicitur,
nullam maiorem esse in ecclesia poenam ipsa
excommunicatione, quare nec debet in-
fligi pro leuissimis criminibus, in can. non
adferamus, 4. q. 1. can. nemo episcoporum,
c. episcopi, 11. q. 4.
- l** c. si habes, 24. qua. 3. c. nemo episcoporum,
11. q. 3.
- m** l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. c. prae-
cipimus, 12. q. 1. c. soluta, de maior. & obed. Et
anima multo pretiosior est corpore, ca. cum
infirmis, de poen. & remissio.
- n** c. si episcopus aut presbyter, 50. dist.
- o** ut illa, de qua in dict. cap. si habes, 24. qua.
3. ut flagella grauiora fustibus, leg. in ser-
uorum, 10. de poenit. graduque poenarum
sunt, l. si quis forte, 6. §. fin. & l. seq. 7. & 8.
de poen. P.

q. ca. circumcelliones, 23. q. 5.
 r. ut olim crucifigi, maledictus enim habebatur, qui pendebat in ligno, Deuter. 21. ad Galat. 3.

CAP. II.

Pro quibus imponenda pœna.

Pœna, ubi crimen est vel causa puniendi, non autem si non subit, imponitur. a & roties repetenda, quoties crimen renascitur. b

SCHOLIA.

a cap. 2. de constitutio. l. si pœna, de pœn. P. dixi causam interdum etiam pœnam suadere, ut cum animaduertitur in bruta, inque res inanimatas, quæ quidē delinquere per se non dicuntur, idque in detestationem criminis per eas commissi, ut in c. mulier. 15. quest. 1. Item animaduertitur aliquando in non peccantes sine peccato, sed non sine causa, ut dicemus infra de quibus sumatur supplicium.

b c. 1. de pœn.

CAP. III.

A quibus imponantur pœna.

Pœna vel ex cōuentione partium procedant, sunt & conuentionales, vel legales, vel canonicæ, vel synodales, vel consuetudinariæ, vel arbitrariæ. Conuentionalis est pœna, quando in contractu placuit, ut qui illum si non seruauerit, certum quippiam det obseruanti, pro pœna fraudatæ fidei, quare & petitur, nisi utraque pars contrahentium non seruauerit, quo casu compensatione eliditur. a Legales pœna dicuntur, quæ a iure ciuili introductæ sunt, b quas omittimus apud proprios auctores vendendas. c Canonicae plures sunt a iure pontificio definitæ, d de quibus postea. Synodales magis quam canonicæ ad certum locum restringuntur per synodos vel prouinciales vel Episcopales impostæ, maxime ubi nulla a iure Pontificio est constituta. e Consuetudinariæ sunt,

A quæ solent imponi ex consuetudine singularum ecclesiarum, quæ ut locales primum sunt perpendendæ. f Arbitrariæ sunt, quæ constitui possunt ex arbitrio iudicis pro delicti & causæ qualitate, si tale sit negotium, quod pro eo certa pœna a canonibus non exprimitur. g Pœna tamen legitime imponi possunt tantum iudicibus, competentibus, ut ab ecclesiasticis clericis & nō a laicis. h ubi tamen effundere oportet sanguinē, Ecclesiasticæ personæ in sacris ordinibus constitutæ, nequeunt iudicare, aut iudicantibus interesse, eorumve sententias subscribere, vel illis consilium dare. i

SCHOLIA.

a cap. constitutus, 7. de pœniten. cap. constitutus, de religio. domi. Sic & parua delicta mutua compensatione tolluntur, l. si duo, de compensation. l. si ambo, de dolo. ca. penultim. & fin. de adulter. cap. nihil. 32. questio. 6. l. viro & uxore, solut matrimo. Pand. l. cum par, de reg. iur. Pand. videbis autem singularem doctrinam, in ca. suam ad nos, 9. iuncta gloss. ad verbum, persoluentes, de pœn. in questione promissionis soluendi sub certa pœna, num si non soluat integre intra dictum tempus, teneatur ad integram panam, an vero liberetur reliquum post tempus soluendo.

D b Sic enim aliquando pœna legales distinguuntur a canonicis, aliquando & simul conueniunt & se mutuo iuuant, ut in cap. penultim. & fin. de secund. nupt. distinctio ponitur & similitudo, in cap. 1. de oper. noui nuntia.

c nos de penis iure ciuili fuse. libr. 31. syntagma. c. 34.

d c. ad reprimendum, 8. de offic. ordina. libr. 1. tit. 31. & ibi enumerantur quadam pœna a glossa.

E e ut in ca. fin. de constitutio. mentio fit de his penis maxime pecuniariis consuetis, in ca. dilectus filius, 18. de offic. & potestat. iudicis ordinandi. Quod in penis consue-

ium est dicitur necessarium & non arbitrium, Bal. in l. quicumque, de servis fugitiuis. C. Agitur & de consuetudine in pœnis definiendis seruanda, & quod ea deferatur arbitrio iudicis, in l. si quis reum, de custod. reorum, libr. 48. Pandect. tit. 3. ubi determinata videlicet non est pœna a canone, quem corruptela morum & nimia indulgentia, non debet corrumpere, ut nec corruptela consuetudo dicenda est, sed reiicienda, cap. fin. de consuetud. Consuetudo alioquin in pœnis imponendis potest habere rationem quandam ex loco ubi seruatur singularē, ex qua lenior aut durior imponatur. Euenit enim inquit Claudianus, in leg. aut facta, 16. §. euenit, de pœnis, ut eadem scelera in quibusdam prouincijs grauius plectantur, ut in Africa messium incensores, in Mysia vitium: ubi metalla sunt, adulteratores moneta, adde & in Arabia scopelismum. l. 7. de extra ordin. crimin. P.

f in cap. in causis, 4. de officio. & potestat. iudic. delega. libr. 1. tit. 19. cap. finem litibus, de dolo & contumac. qualitates in delictis consideranda exponuntur in ca. sicut dignum, de homicid. Delegati potissimū iudices pœnam iure prescriptam tenentur sequi, si ea sit expressa, ut notat gloss. in dict. cap. de causis. l. 1. §. si. de iure delibera. libr. 28. P. tit. 8. At indices ordinarii, ex circumstantiis delictorū & certis rationibus, maxime si supremi sint, a quibus non possit appellari, possunt pœnas a lege inflictas, vel temperare vel mutare, ut in leg. quid ergo, 12. §. pœna grauior, de his qui not. infam. libr. 3. P. tit. 1. disputat & glossa in ca. licet, 3. ad verba pœnam pecuniariam, de pœnis, & Hostiensis ad c. in archiepiscopatu, de raptoribus idem probat. Potest & iudex pluribus pœnis eidem delicto impositis minorem eligere, l. qui de crimine, de accusa. C. neque ideo dicitur iudex mutare legem, sed factum legi accommodare. Nam legem de pœna statutam tollere non potest, sed potest factum puniendum ita

concludere, ut non ea lege puniendum censeatur, ut explicat. l. 1. §. quorum, ad senatus consul. Turpil. libr. 48. tit. 16. quemadmodum & pœnitentia hodie arbitraria sunt, non obstantibus priscis canonibus pœnitentialibus, & ex arbitrio confessorum, qui habent tamen potestatem casuum, pro quibus imponuntur, solent infringi, secundum circumstantias & contritionem, & qualitatem pœnitentium, ca. 3. ca. qualitatum, 7. ca. Deus, qui ecclesiam de pœnitent. & remissio. libr. 5. tit. 38. ca. tempora. 26. quaest. 7.

h cap. cum non ab homine, 10. & ca. at si clerici, 4. de iudic. libr. 2. tit. 1.

i quod plene docetur in ca. sententiam sanguinis, 9. ca. clericis, 5. ne cleric. vel monach. secul. negot. se immis. ca. illud 21. qua. 4. ca. in archiepiscopatu, de rapto aliter id faciens, irregularis efficitur & deponendus ab ordine & beneficio. c. ex literis, de excessib. pralat. Si tamen ecclesiastica persona habet iurisdictionem secularem ecclesia annexam, potest, per alios, quibus committat hac negotia, ubi imponenda pœna sanguinis est, exsequi, c. 3. ne cleric. vel monach. in Sext. in causis multo minus & personis ecclesiasticis id ipsum licet, sed si persona ecclesiastica tantam pœnam mereatur, exauclorata dimittitur cura seculari punienda, c. nouimus, de verbo. signific. c. 1. eod. tit. in Sex. c. cum non ab homine 10. de iudicis, in summa ecclesia non nouit sanguinem, & idcirco eius ministri, ab eo fundendo omnino abstinere debent, quamobrem & Plato in epistolis sacrum dixit regem sacerdotemque Aegyptiorum more constitui, sacrorū mysteriorum antistitem, atque, ut pote sacrum ne quando contaminetur, non permittit iudicis, ubi de cæde, exilio, carcere agitur, interesse. sicut locutus apud Suetonium Tranquillum in Tito Vestasiano, c. 9. pontificatum inquit, maximum ideo se professus est accipere Titus, ut puras seruaret manus, fidem prestitit, nec auctor post hac cuiusquam necis,

necis, nec conscius, quamuis interdum vlciscendi causa non deesset, sed periturum se potius quam perditurum adiurans.

CAPVT IIIII.

Pœnæ quædam canonicæ criminibus impositæ.

- 1 Prohibitio ingrediendi ecclesiam.
- 2 Pœnitentia.
- 3 Priuatio communionis, excommunicatio.
- 4 Suspendio maior & minor.
- 5 Interdictum.
- 6 Cessatio diuinorum officiorum.
- 7 Beneficii ecclesiastici priuatio.
- 8 Depositi, degradatio, ergastulum, monasterium, carcer perpetuus.
- 9 Curia secularis traditio, verbera exilium, &c.

Inter pœnas canonicas ¶ est prohibitio ab ingressu ecclesiæ, cuius ea est efficacia, vt mortuus ante relaxationem interdicti, sepeliri in ecclesia aut cœmeterio nõ possit: & si viuus pendente interdicto, ingrediatur, officium quod ante habebat ecclesiasticum gerens, efficiatur irregularis. *a*

Item pœnæ ecclesiasticæ, ¶ pœnitentia ordine ecclesiastico intacto seruato. *b*

Priuatio sacrosanctæ Eucharistiæ ¶ siue communionis ad tempus *c* excommunicatio, *d* de qua postea.

Suspendio, *e* quæ aut maior ¶ aut minor, quatum minor suspendit tantum a perceptione sacramentorum, *f* maior autem etiam ab aliis, vt a celebratione missæ, *g* a cõmunionem seu societate aliquorum, *h* a beneficiis, *i* ab administratione spiritalium, *k* ab officiis, *l* ab omni actu legitimo, *m* a receptione monachi, *n* a prædicatione verbi Dei, *o* a beneficiorum collatione, *p* & ab aliis. In quibus tamen notandum est, quod episcopus aut superior, hæc suspensionis pœnam a iure vel ab homine impositam non incurrit, quemadmodum nec sententiam interdicti, nisi de episcopis in illis nominatim fiat mentio. *q*

Interdictum etiam ¶ ecclesiasticum alia

A species pœnæ seu censuræ ecclesiasticæ, *r* de qua postea.

Est & affinis ¶ interdicto pœna cessationis diuinorum officiorum, quæ tamen hodie temperata est, sublatis execrationibus, quæ in ea fiebant, circa crucis & imaginum tractiones. *s*

Item alia pœna priuatio ¶ beneficii ecclesiastici, *t* priuatio officii & beneficii simul in perpetuum. *u*

B Depositi ¶ seu deiectio ab ordinibus, *x* aut degradatio, *y* in ergastulũ, *z* aut in monasterium detrusio, *aa* perpetuus carcer. *bb*

Traditio ¶ curiæ secularis clericorum ¶ incorrigibilium, postquam degradati fuerunt, *cc* verberatio, aut corporale supplicium, *dd* exilium, *ee* infamia, *ff* consecratio, seu publicatio bonorum, *gg* condemnatio in pecunia & in aliis. *hh* Pœnas autem mortis vel vltimi supplicii ecclesia quidem probat, saltem non reprobatur pro criminibus iure ciuili vindicatis, *ii* verũ ipsa non infert per sententiam, nec subscribit damnationi ad effusionem sanguinis cuiuspiam rei propositi. *kk* Inuenitur & inter pœnas ab ecclesia inflictas seruitutis impositio. *ll*

SCHOLIA.

D a *c. is qui est, de senten. excommu. in Sex. ca. episcoporum, 8. de priuil. in sext. ca. sacro. de senten. excom. apud Gregor. c. cum medicinalis, eo. tit. in Sex. ca. presentis, de offic. ord. in Sext. c. exigit, de consib. in Sext. Et hac prohibitio vel interdictio ingressu ecclesiæ, & a diuinis officiis suspensio, si vel a iure vel ab homine, iudice inquam prelato ad tempus certum, vel in perpetuum, vt per vnum mensem, in c. 1. §. si quis, de senten. excom. in Sex. c. sacro, eo. tit. apud Gregor. quando autem certum tempus adiectum est, eo elapso interdictum censetur ipso iure restitutus priori potestati. cano. si quis a modo, 81. dist. c. non est a nobis, de spons. si modo prohibitus, sententiam seruauerit,*

- peccatum confessus sit, & prauauerit, aliter quod ad ipsum pertinet, semper suspensus remanet. ca. si. de cohob. cler. Hac poena prohibitionis ingressus ecclesie, vsus diuus Ambrosius contra Theodosium Imperatorem quousque satisfecit. ca. 69. cum apud Theosal. 11. q. 3. Rufinus, lib. 11. historia eccles. c. 18. fuerunt & multi ab ingressu ecclesie prohibiti, quos arcere debebat ostiarius. Quod autem peni nei ad id, quod morienti tempore interdictionis ingressus ecclesie sepultura ei denegetur, Bernardin. Dia. in practica criminali canonum, ca. 122. in fin. existimauit. poenam illam tantum locum habere, quando prohibitus est ingressus clerico propter contumaciam, non autem si in poenam, qua morte finitur, ut delictum, textus tamen, in dict. c. is cui, de sentent. excom. no ita distinguit, quare nec ego ei auderem pro certo subscribere, nam & contumacia quoque delictum morte finitur, nisi relaxatio fiat interdicti, vel nisi sequamur in omnibus generalē regulam. l. interpretatione, de poen. P. interpretatione legum, potius poenas molliendus quam exasperandas. A prohibitione autem ingressus ecclesie ad maiores peruenitur poenas, sic a contumaciat. c. quia pontificati, 2. de offic. deleg. in Sext. & peruenitur ibi ad interdictionem ministerii sacerdotalis, & ad suspensionem beneficii.
- b** ca. 1. 68. dist. cum simil.
- c** ut in ca. fin. 35. distin. clericus ordinatus ebrius vel 30. diebus a communione abstinere, vel corporali subdi iubetur supplicio, & in c. 2. nullus poenitens, 55. dist. qui ordinauerit poenitentem, aut bigamum, aut vidua maritum, anno debet abstinere a missarum celebratione, & in ca. 55. statutimus, 16. q. 1. qui decimas non vult soluere ecclesie, cū banno, Ecclesiastica communio priuatur.
- d** totis titulis, de sent. excom. ca. nullus, ca. si quis deinceps, & seq. ca. diffiniuit, c. si quis suadente Diabolo, 17. q. 4. c. excommunicamus, de hare. cum simil.
- A e** est enim una ex censuris iuris, in cap. querenti, de verbor. significo. per quam interdicitur officium vel exercitium muneris persona ecclesiastica, veluti si infamatus, de crimine suspendatur a ministerio sui officii ecclesiastici, donec satisfecerit, cap. si mala fama, ca. presbyter, 2. qu. 5. ca. nullus, ca. presbyter, 32. dist. Et hac imponitur pena aliquando ipso iure, aliquando a iudice, vel propter crimen, ut c. tam literis, de testam. ca. in loco 5. qu. 3. vel ob contumaciam. Cum autem infertur ab homine ob crimen vel contumaciam, monitio precedere debet, ut in excommunicatione, ca. sacro, de sentent. excommunico. Refert porro Syluester in summa, in verbo, suspensio, §. 6. quadraginta casus, in quibus qui ipso iure dicitur suspensus. Refert & Angelus Clauasius in sua summa, in verbo, suspensio, 37. & gloss. aliquos, in cle. cupientes, de pen.
- B** in c. si celebrat, de cler. excom. ministr. cap. questum, de cohob. cler. & mulier. c. 1. & 3. de cler. peregrin.
- C** ut in episcopo ordinante inuitum, ca. 1. & 2. 74. dist. aut poenitentem solemniter, ca. nullus, 60. dist. in c.
- D** i in ca. nihil est, & ca. cum in cunctis, de elect. suspenditur per triennium ab illis, qui scienter elegit indignum. ca. quia saepe, eo. tit. in Sext. & in aliis. c. statutimus, eod. tit. in Sexto.
- E** ut qui grauatur vel ledit ecclesiam, donec damnum resarciat. ca. quorunda, de solut. c. cum olim, de verb. significo.
- F** i dict. cap. quia saepe, de elect. c. hac constitutione, de off. c. delega. in Sext. c. cum aterni, de sentent. & re iudic. in Sext. clem. 1. de rebus eccles. no alienand. clem. religiosi, de decimis, clem. multorum, de heretic. ca. quia in omnibus, de usur. Est & quadam priuatio officii ad tempus, ut in ca. presbyter, 82. dist. ca. placuit, 2. 1. q. 2.

m ut in maiori excommunicatione, cap. solet, A
de sent. excom. in Sexto.

n ut si receperint mendicantes aliquem ante
annum professionis completum in mona-
chum, hac suspensione puniuntur, in cap.
constitutione, de regulari. in Sexto.

o Clem. cupientes, de penis.

p Clement. prima, de statu monachor. sus-
penduntur a collatione magisterii & do-
ctoratus, qui aliquem ad eum gradum re-
ceperint, nō prius petito iuramento, de non
expendendo in gradum ultra tria millia
argenteorum Turonensium, clemen. cum
fi, de magistris.

q cap. quia periculosum, de senten. excomm.
in Sexto, cap. si compromissionis, de elect.
in Sexto.

r cap. quarenti, 20. de verborum significa-
tione.

s cap. irrefragabili, 13. §. ceterum, de officio
ordinat. modus & causa ponitur huius-
modi cessationis diuinorum officiorum in
cap. si canōnici, 2. & cap. quamuis, 8. eod.
titul. in Sexto. verum non prius hac cessatio
facienda vel indocenda, quam seculares
magistratus fuerint requisiti, & ipsi nega-
uerint ecclesie auxilium, si res egeat, ut
videbis determinatū senatusconsulto Pa-
risiensi lato, 7. Ianuarii 1537. apud Re-
buffum ad Rubric. de interdiciis leuiter
non ponendis, in concordat.

t ut in capit. si quis, de ordine, septima que-
stione, primo capit. cum in cunctis, de e-
lectio.

v ut in ca. si quis a domo, 81. distinct. cap. ad
falsarium, de crimine falsi, ca. felix, de
penis, in Sexto, cum similibus. Priuatione
iamen beneficii non debet puniri clericus,
nisi pro crimine grati, cap. inuentum, 16.
quasi, 7. Notat & Panormita. ad c. fin. de
iure patrona. & ad cap. cum vos, de officio
ordinat. panam priuationis beneficii, non
posse imponi a iudice, nisi exprimat a
iure, per glossam, in d. c. si. de iure patrona.
Neque qui ob grauia crimina condemna-
tur etiam ad mortem, censetur, ideo con-

demnatus, ut priuatus beneficiis, nisi ex-
presse in sententia quoque fiat priuatio per
eum, qui priuare potest, ut docui in tracta-
tu beneficiorum, in vacatione per senten-
tiam, & docet Innocentius, ad c. qualiter,
& quando, in 2. ad verbum, diminutio-
nem, de accusat. videbis & late de priua-
tione beneficii per sententiam, & num iu-
dex priuare sententia possit reum beneficio,
quod habet in alia prouincia, tractatum
apud Bernardinum Diaz in practica cri-
minali canonum, cap. 123.

x ut in c. si quis viduam, 8. 50. distin. probi-
bitum est homicida & bigamo promoueri
ad ordines, quod si irreperint per aliquam
surreptionem, debent deici, & contenti es-
se in posterum laica communione. Depo-
situs est verbalis graduum vel ordinum
priuatio, vide qua de ea diximus, & de de-
gradatione, earumque distinctione, libr. 31.
syntagm. cap. 15. Depositionem aliquando
sequitur degradatio, & degradationem,
curia seculari traditio, data incorrigibili-
tate clerici. Nam clericus depositus, si sit
incorrigibilis excommunicatur crescente
contumacia, & cum non habeat ecclesia,
quod ultra in eum facere possit, post con-
temptum remediorum, remittit curia se-
culari, c. cum non ab homine, de iudic. Vbi
incorrigibilis dicitur secundum Panorm.
& Decium, qui committit priora delicta,
& similia, si detrusus in monasterium ad-
agendum penitentiam, fugiat ea non per-
acta, si ter monitus, non desistat, si semel
verbis correctus, se non emendet post depo-
sitionem, si contemnat postea inflictam ex-
communicationem.

y Degradatio, est realis & actualis ordinum
ecclesiasticorum ademptio, quando cleri-
cus indutus vestibus, & habens insignia
gradus ordinationis sibi antea concessa in
ordinatione, verbis congruis & significan-
tibus deiectionem vel spoliationem, exsui-
tur isdem ordine retrogrado, incipiendo priua-
tionem vel ademptionem a maiori, & post-
ea finiendo in minore, quo adempto, es-

fitur veluti laicus, exsutus & nudatus A
 omni privilegio, & relinquatur curia secu-
 lari legibus eius puniendus, tanquam lai-
 cus, cap. 2. de pœnis in Sext. ca. novimus, de
 verbo signific. fit autem degradatio secun-
 dum formam constitutam, in cap. de gra-
 datio, 2. de pœnis in Sext. ab episcopo proprio
 degradandi, convocatis aliis episcopis, si
 degradatio seu exauctoratio facienda sit
 maiorum ordinum, vel si minorum, aliis
 adhibitis clericis. Et iure antiquo, in de-
 gradando pro presbytero requirebantur B
 sex episcopi, in causa Diaconi, tres. ca. fe-
 lix, §. si autem, & ca. seq. 15. quest. 7. Ho-
 die tamen ex concilio Tridentino, sess. 3. de
 reformat. c. 4. permissum est episcopo, per se
 vel per vicarium generalem in spiritualibus,
 contra clericum in sacris etiam ordi-
 nibus constitutum, ad illius condemnatio-
 nem, nec non verbalem depositionem, &
 per seipsum etiam ad actuale & solemne C
 degradationem ab ipsis ordinibus & gra-
 dibus ecclesiasticis, in casibus, in quibus a-
 liorum episcoporum presentia requiritur
 in numero a canonibus desinito, etiã abs-
 que illis procedere, adhibitis tamen, & in
 hoc sibi assistentibus totidem abbatibus u-
 sum mitre & baculi ex privilegio aposto-
 lico habentibus, si in civitate aut diœcesi
 commode reperiri & interesse possint, allo-
 quin aliis personis in ecclesiastica digni- D
 tate constitutis, que a tate graves, & iuris
 scientia commendabiles existant. Verba
 porro postrema que degradationi adiciun-
 tur, in dict. cap. 2. de pœnis in Sext. eorum
 que degradandi sunt, Auctoritate Dei
 omnipotentis Patris & Filii & Spiritus
 sancti ac nostra, tibi auferimus habitum
 clericalem, & deponimus & degrada-
 mus, spoliamus & exluimus te omni ordi-
 ne in beneficio & privilegio clerica- E
 li. Hic tamen notandum, in degradato et-
 iam actualiter remanere characterem ordi-
 nis & potestatem, quamvis interdictum
 sit exercitium. Et proinde degradatus pres-
 byter consecrans, in forma ecclesie, quam-

nis valde peccet, quod ad se pertinet confe-
 crando, ut in ca. 10. accedens, 50. distin-
 ct. tamen vere conficit corpus Christi & ve-
 rum sacramentum, ut docent Theologi
 vno consensu, libr. 4. sententiarum. distin-
 ct. 14. Et beatus Thomas, 3. parte, questio. 8.
 artic. 8. Retinereque characterem
 degradatum, docet etiam cano. quod qui-
 dam, 1. quest. 1. cano. licite, 3. 2. questio. 7.
 Sic Baptismus non amittitur ab eo, qui
 postea ab unitate fidei discedit, neque po-
 testas baptizandi ab eo qui dicitur, in
 canon. ostenditur, 3. 2. de consecratione dis-
 tinct. 4. cuius ratio ad alia omnia sacra-
 menta, & ad ordinationem pertinent. Qua-
 re, & contraria sententia sunt reuocanda,
 de quibus agi gloss. final. ad caput de gra-
 datio, de pœnis in Sext. & in can. acerbum,
 10. ad verbum, presbyter, 50. distinct. Sic
 etiam propter illum remanentem chara-
 cterem, degradatus tenetur dicere officium
 ordinis per capit. dolentes, de celebr. missa.
 quo precipitur omnibus ordinatis dicere
 officium divinum seu precum. hic enim &
 ordinem degradatus retinet, is tamen non
 poterit dicere dominus vobiscum, & simi-
 lia, que ad dignitatem ordinis pertinent,
 ut ait Angelus in summa, in verbo, de-
 gradatio, nu. 4. Ita dignitate omnino ad-
 empta alicui non aboletur in eo persona di-
 gnitatis omnino memoria, & ei ob eam, que-
 dam adhuc privilegia indulgentur, ut in
 decurione damnato, qui ob ipsum non tor-
 quetur, l. si. de decur. lib. 50. P. tit. 2. Sed &
 notabile, & quod episcopi degradati & de-
 iecti ab episcopali dignitate, possunt iterum
 restitui nulla consecratione noua facta,
 sicut obseruavit Ioannes Gerson, 1. parte
 operum tractatu de auferebilitate papa
 consideratione 16. Dicitur differre actua-
 liter degradatus ab eo, qui verbaliter tan-
 tum deponitur, quod iniiciens manum in
 depositum verbaliter, incidat etiam in pœ-
 nam canonis, si quis suadente diabolo, 17.
 questio, 4. & in excommunicationem Apo-
 stolicam, ut ait Bartolomæus Brixienfis, Ala-
 nu,

nus, Hugo. Iohannes, & Bernardus glos. in A
 fin. c. 2. de pœn. in Sext. quia ex ea deposi-
 tione non censetur traditus curia seculari,
 nisi post verbalem degradationem sequa-
 tur incorrigibilitas; quia tunc perdit pri-
 vilegium dicti canonis, si quis suadente, se-
 cundum unum intellectum, c. cum non ab
 homine, de iudic. Panor. ad c. abolendam,
 de heretic. At qui degradatur actualiter,
 exiit omni privilegio clericali, cap. de-
 gradatio, in fin. de pœn. in Sext. c. nominis, B
 de verbor. signific. Ideo & a laico iudicari
 potest ut laicus, & in eum manus iniiciens
 non incidit in canonem. de hinc 2. differunt
 in restitutione depositus & degradatus, c.
 ideo, in 2. 2. quest. 6. Solus tamen Papa po-
 test restituere degradatum & depositum,
 c. 1. & 2. 50. dist.
 2. quemadmodum ergastulis includuntur im-
 pudica moniales, cap. cum beatus, 8. §. fin.
 45. distinet. c. impudicas, ca. peruenit, 27. C
 quest. 1. Ergastulum quod interpretatur, Gra-
 cis est locus, seu carcer, aut taberna, ubi
 olim serui operari cogebantur.
 aa Detrusio in arctum monasterium pœni-
 tentie agenda causa, est inter pœnas, qua
 pro gravissimis criminibus si attinguntur, &
 morte dignis, in c. tua, de pœn. c. clerici, de
 excess. prela. ca. sicut dignum, §. clericos, de
 homi. Ordinarium antiquitus, ut episco-
 pus post depositionem clerici, et obsignaret D
 monasterium, in quo praterita mala plan-
 geret, & plangenda non committeret, cap.
 sacerdos, 8. 1. distin. Quando clericus non
 esset per depositionem sufficienter punitus,
 sed forsitan esset dandus iudici seculari tan-
 quam incorrigibilis puniendus, iuxta cap.
 nouimus, de verbor. signific. vide que di-
 ximus de pœna detrusionis in monasteriũ,
 lib. 3. syntag. ca. 3. 2. In monasterium quo-
 que pœnitentia causa detrudi iubetur mu- E
 lier, quæ ex iracundia filium necauerit, c.
 1. de his qui filios occiderint, lib. 5. tit. 10.
 Pœnam hanc etiam monasterii iura ciui-
 lia usurparunt ad conseruationem vite, &
 emendationem eorum; ut in muliere ad-

ultera, qua sustigata in monasterium de-
 trudi iubetur; anthen. sed hodie ad legem
 Juliam, de adult. §. si quando vero adulte-
 rii crimen probetur, cap. 10. nouella 154.
 ut nulli iudicum liceat habere loci serua.
 & alibi saepe in nouellis Leonis potissi-
 mum. Verum hac pœna facile imponi non
 potest, eo quod hodie omnia monasteria
 exempta sunt, ab ordinarii iurisdictione,
 nec possunt cogi ab illis tales maleficos reci-
 pere, ut notat Bernardinus Diaz in pract.
 canon. c. 55.

bb Pœna carceris perpetui in liberas perso-
 nas, propria videtur ecclesie; qua, quia
 non nouit sanguinem, nec effundit, dum
 non vult tradere seculari iudici clericos
 reos capitalium criminum morti punien-
 dos, commutat mortis pœnam in carcerem
 perpetuum, de pœnitentia eorum adhuc
 sperans, ut in relapsis hereticis, in c. penult.
 §. fin. de pœn. in falsariis sceleratis, in cap.
 nouimus, de verborum signific. & in aliis
 similib. c. quamuis, de pœn. in Sexto. Cum
 tamen iure ciuili scripto Romano, perpet-
 uus carcer perpetuaque vincula fuerint,
 tantum contra seruos, non autem liberos
 permessa, l. incredibile, 6. de pœn. C. l. aut
 damnium, §. solent, & aut mandatis, 5. eod.
 titul. Pand. Notant autem interpretes in
 hac pœna perpetui carceris obseruandum,
 ut si episcopus poneret aliquem in tam ar-
 cto loco, ut non haberet aerem ad vitam
 sufficientem, aut si tam parce daret come-
 dere in carcerato, ut ex eo facile morere-
 tur, quod reputaretur irregularis; & ideo
 providere debere iudices ecclesiasticos, ne
 ita prater modum & ad mortis usque cau-
 sam macerati, vel media afflicti morian-
 tur. Baldus in l. penultim. ad legem Aquil.
 Panormit. ad ca. a nobis, de apostatis. Car-
 dina. ad clementinam 1. de pœnitent. & re-
 missio. Poterit hic simul obseruari, episco-
 pum damnantẽ ad perpetuum carcerem,
 posse sibi reseruare potestatem minuendi
 pœnam suo arbitrio. Sic enim, quamuis
 videatur implicare contrarietatem; cum

M m m m

damnatione perpetui carceris, conclusum A
 nihilominus fuit per Baldum in authent.
 interdicimus. per illum textum, de episcop.
 & clericis. C. Vide qua diximus de pœna
 carceris temporalis, & perpetui, libr. 3. 1.
 synag. c. 33.

cc cap. nouimus, de verbor. signific. c. non ab
 homine, de iudic. Cum autem iudex relin-
 quit clericum brachio seculari puniendum,
 debet processum, & litem acta, qua fecit con-
 tra eundem tradere; nam antequam iudex B
 laicus etiam ita remissum puniat, debet ei
 constare eum deliquisse, ut docent inter-
 pretes ad cap. 1. de offic. ordinar. ad cap. at
 si clericus, de iudic.

dd Sic imponitur corporale supplicium cleri-
 co se inebrianti, nisi abstinnerit a commu-
 nione per 30 dies, can. fin. 35. distin. impo-
 nitur & corporalis flagellatio in aliis qui-
 busdam, in can. 1. 2. 3. quast. 1. can. de Be-
 nedicto, 22. quast. 1. Iudex ecclesiasticus C
 virgis potest animaduertere; cap. illi qui,
 5. quast. 5. can. cum Beatus, 45. distin. no-
 tatur in can. his a quibus, 23. quast. 7. in
 glossa ad verba, virgis tamen, modus enim
 coercionis, qua fit per verbera lenis est, &
 a magistris artium liberalium, a parenti-
 bus solet adhiberi, can. 1. ca. circumcellio-
 nes, 23. q. 5. & ibi etiã ab episcopo, dummo-
 do propria manu non verberet, quia illi id
 non licet; can. non liceat, 86. dist. & modo D
 clericum per laicum verberari faciat, ca.
 vniuersitates, de senten. excomm. & dum-
 modo inde sanguis non fundatur, cap. in
 archiepiscopatu, de raptoribus. Veruntam-
 en maioris clerici, presbyteri, abbates,
 Lenita, nisi pro grauioribus & mortalibus
 culpis, nullis debent verberibus subici;
 can. cum beatus, 8. 45. dist. in clero. minores
 autem, etiam pro minoribus culpis verberari
 possunt. ca. ante, 35. distinctio. can. de-
 nique, 21. dist. in cl. Pœna hec verberum E
 imponitur etiam publice subdiacono, in
 cap. 1. de calumniatoribus, libr. 5. titul.
 12. ibi enim dum agitur de calumniatore.
 Iubentes (inquit) Subdiaconatus, quo

indignus fungitur priuari officio, &
 verberibus publice castigatum in exi-
 lium deportari. Et ibi in supplementum
 pœna adiecta verbera; ut in cap. quia iux-
 ta, 5. quastio. 6. vide qua diximus de ver-
 beribus, libr. 3. 1. synag. ca. 11. legimus
 etiam, quod monachus, si iussus noluerit
 sponte superiori suo obedire, verberibus co-
 gi possit. cap. monachum, 20. quast. 1. Est
 & inter pœnas corporales, quibus solent af-
 fici in Italia clerici, pœna trirerium, pro
 magnis criminibus, qua similis est pœna
 metalli vel damnationis in metallum,
 Bernardinus Diaz in practica criminali,
 cap. 135. Item pœna catamiationis,
 quam vocant pœnam mitbrationis, qua
 vtuntur interdum ecclesiastici iudices, &
 quam corporalem dixit esse Cardinalis
 consilio 94. incipien. hæc est quedam in-
 quisitio. vbi & addi eos, qui ita mitbrã-
 tur, vel sustigantur, vel puniuntur ad ca-
 tenam, seu ad trireres mittuntur, vel ad
 opus simile, esse infames. Talis etiam erit
 & pœna iniustionis characteris, ut in capit.
 ad audientiam, 3. de crimine falsi, libr. 5.
 titul. 20. Vide qua diximus, de stigmatum
 iniustione libr. 3. 1. synag. ca. vniuersi-
 ris, cap. 35.

ee Pœna exilii potest vt ecclesia in clericos,
 can. attendendum, 17. q. 4. cap. 1. de calu-
 mniator. can. accedens, 50. dist. in c. penul.
 de pœn. cap. hi qui, 3. q. 4. cap. cum beatus,
 45. dist. in. Et ibi cum degradatione & sine
 ea potest exilium imponi vel mutatio loci;
 nam & illa mutatio aliquando prodest ad
 conuersionem animæ, qua derelinquit lo-
 cum, in quo insignia erant, & veluti incen-
 tiva peccati, c. valet, 8. dist. in c. considera. &
 in hac pœna, c. cum T. de sent. & re iud. l.
 relegati, de pœnis, P. vide & qua diximus,
 de pœna exilii, libr. 3. 1. synag. ca. 6.

ff Irrogat etiam iudex ecclesiasticus infamiam
 clericis in certis criminibus, vt his
 qui ex sua culpa sunt irregulares, c. omnes
 vero, 6. quast. 1. qui calumniatur supe-
 riores, c. sanguineorum, 3. quast. 4. &
 aliorum

aliorum criminum reis; de quibus in cap. A
constituimus, 3. quest. 5. c. infames. 6. q. 1.
item his qui proprios episcopos prosequun-
tur, irrogatur perpetua infamia cum exi-
lio, in c. 9. hi qui, 4. quest. 4.

gg ut in c. cum secundum leges, 19. de here-
tic. in Sext. ca. excommunicamus, eodem
tit. apud Gregorium. De hac confiscatione
& cui confiscentur bona clericorum, & qua
sunt confiscanda, tractat Ioannes Bernar-
dinus Diaz in practica criminali cano-
num, c. 124. & nos lib. 3. 1. syntag. iur. ca.
31. In publicatione bonorum heretici, u-
xor is dos salua & integra ei relinquitur
per distinctionem, c. decreuit, 14. de hereti.
in Sext. l. 1. iuncta aubent. 1. sequenti. de
heretic. C.

hh c. si quis contumax, c. si quis deinceps, 17.
q. 4. c. si quis cuiuslibet, 21. q. 5.

ii ut in c. 1. de furtis, c. reos, §. sed obiicitur,
c. de occidentis, ca. si non liceat, §. ideo ne-
quaquam, c. qui malos, §. homicidas, cap.
si audiens ca. hoc tamen, ca. ultimo, §. fina.
23. quest. 5.

kk c. clericus, c. sententiam sanguinis, ne cleric.
vel monach. secul. negot. se immisceant, id-
eo & ecclesia rogat & intercedit pro male-
factoribus, reis mortis, ut illis uia indul-
geatur a potestatibus secularibus, ca. noni-
mus, de verbor. signific. c. circumcelliones.
c. pœna, c. unum, c. prodest, c. reos, 23. q. 5.
disputat id ipsum capit. final. §. fin. 23.
quest. 4.

ll Nempe ut qui aliquod crimen commi-
ssisset, seruus efficeretur, ut in ca. fin. 36. q. 1.
in rapto; & rursum in conspiratore con-
tra episcopum, in c. statuimus, 11. quest. 1.
cap. clericus, 3. quest. 4. In iuuante Sarrac-
enos contra Christianos, in cap. ita quo-
rundam, capit. ad liberandam, de Iudeis.
In filis natis ex incestu seu de facto con-
tracto matrimonio cum persona ecclesia-
stica, capit. cum multa, 15. questione 8. &
in eius concubina, cap. eos qui, 32. distinct.
& in similibus de quibus potissimum iure
canonici agitur, & nos diximus in explica-

tionem, l. 1. de seruitutib. dum ageremus de
seruitutibus personalibus.

CAPVT V.

Quibus imponantur pœne.

Pœnæ imponuntur delinquentibus,
personalesque sunt, nec a peccante in
non peccantem extenduntur aut trans-
feruntur, nisi paucis exceptis ex quadam
causa. Quamuis enim pœna æterna nullus
pro alio puniatur, b aut pœna excommu-
nicationis, c attamen corporali, quidam
pro aliis interdum in pœna participant, ut
dum seruitus filiis inflicta ob peccatum
patris; d quando interdictum ecclesiasti-
cum profertur; e item in simonia; f & in a-
liis, in quibus tamen non est punitio sine
causa, & sæpius est cum culpa, g quæ & po-
test esse, dum feruntur delinquentes im-
puniti. h Exemplaris quoque pœna sæpe
in terrorem aliorum in posteros delin-
quentium transfertur. i Quemadmodum
contra, dissimulatur ex causa pœnæ impo-
sitione in delinquentes, & relinquuntur Dei
iudicio, si in delinquentes reos discipli-
nam exercere non possumus; vel quia non
sunt nostri iuris, vel quia illorum crimina,
et si nobis nota sint, tamen manifestis iu-
diciis probari non possunt. k Et propter
multitudinem peccantium detrahitur se-
ueritati: l quemadmodum & consuetudo
plurium in peccando, peccatum excusat,
vel saltem minuit pœnam. m

SCHOLIA.

- a Nullius crimen maculat nescientem. ca. 1
& 2. & fere tota, 1. q. 4. c. mulier, 15. q. 1.
c. cum multa, 15. quest. si. c. miror, 17. q. 4.
ca. non turbatur, 24. q. 1. cum similibus. l.
si pœna, l. crimen paternum, de pœnis, Pan.
l. sancimus, C. cod. tit. ne filius pro patre, &
ne uxor pro marito, C.
- b c. illud, 1. q. 3. dist. c. 1. & c. itaq., 1. q. 4.
& hoc est quod dicitur, Anima qua pec-
cauerit, ipsa morietur, & filius non per-
tabit iniquitatem. Ezech. 6. 18.

M m m 2

- c. si habes, 24. quest. 3.
- d. Genes. 9. c. cum multa, 11. quest. 8. Exempla plura habes, in c. ecclesia, 11. §. item peccato, 1. questio. 3. de peccato Abam, quo afflicus est populus, Iosua c. 6. & 7. de peccato Saulis & Ionatha, 1. Reg. 15. & c. alibi de peccato Davidis.
- e. c. non est vobis, de sponsalib.
- f. c. 1. quest. 5.
- g. vi docetur multis exemplis, 24. questio. 3. & in can. qui in aliquo, §. 1. distincti habetur exemplum in can. si quis militibus, 6. quest. 1. ca. in sancta, de consec. distinct. 1. facti & enormitas delicta, ut in detestacionem eius alii puniantur, qui non fuerint auctores eius precipui, aliquando tamen fuerint participes vel consentientes. Puniti & aliquando filii, ut patres grauius paterentur in illis supplicium; & quia in illis imitatio paterni delicti vel vindicta supplicii de patre legitime sumta metuitur, l. C. qui quis, §. filii, ad legem Iul. maiestat. C. can. quare ergo, §. verum, & sequentib. 6. quest. 1. Plus etiam puniri parentes in filiis iure civili prodiunt. in l. isti quidem, quod meus causa, P. ita puniti, id est, corporaliter necati fuerunt filii Sodomitarum, ne in aeternum cum patribus, & in eorum peccatum, incidentes damnarentur; Genes. 9. ut non tam in eorum ultione poena, quam misericordia Dei in eorum salute dici mereatur. Sic & qui suis meritis firmus est, turbatur peccatis alienis, ratione societatis inita, ut in ca. 7. non turbatur, 24. questio. 1. obque Ionam legationem Dei detraherentem, tota nauis, in qua erat tempestatibus iactata, donec eum inde vetores depulerunt & cognouerunt causam, 7ona cap. 2.
- h. Quia culpa est non punire culpam, can. quia sunt, 28. distinct. & ad innocentis spectat officium, non solum culpam cauere, sed & peccatum punire, ca. non est innocentia, 33. q. 5.
- i. cap. felicitis, de poen. in Sexto, Clem. 1. eodem tit. ca. ad ames, eod. in. apud Gregor. vi in
- A. peccato Davidis, 2. Reg. 12. Veruntamen notandum est, dum poena debita patri imponitur filiis & nepotibus, non prorogari illam poenam ad pronepotes, neque ad natos ex filiabus vel foeminis; ca. ubicunque, 4. de poen. in Sexto.
- k. capit. cum in lege, 16. §. primo, 23. questione 4.
- l. ca. comeffationes, 44. dist. ca. ut constitueretur, 50. distinctio. can. ordinationes, 9. quest. 1.
- B. Ita consuetudo plurium excusat a poena, in can. obiciuntur, 32. quest. 4. ne emendatio subita ad deteriora impellat, ut qui nimium emungit elicit sanguinem, ut ibidem dicitur. Inge parem ex consuetudine excusationem, in cap. sane, de temporibus extraordinar. Veruntamen glossa ad dictum can. denique, ad verbum, consuetudine, ait consuetudinem excusare a poena temporali, sed non a gehennali; & grauius esse peccatum ex consuetudine, cap. Schisma, 24. questio. 1. cap. flagitia, 32. questio. 7. capit. non satis, de simonia, cap. final. de consuetudin. Imo consuetudo facit, ut peccatum veniale transeat in mortale, cap. vnum orarium, §. criminis, 25. distinct. l. nemo, de episcopa. aud. C. videndum Thomam, 1. 2. questione 88. articul. 4. apud quem videbis qualiter peccatum veniale possit fieri mortale, assueti hominis vita in malum, difficile mutatur, §. sancimus, de monach. in nouellis, can. si quis, 8. §. quod ergo, de pollice, 34. distinctio. Quando tamen consuetudo est generalis, qua non estimatur peccatum quod agitur, & dubium quodammodo est num sit, vel propter diuersas sententias interpretum, vel qua expresse aliter resolutum non est, putarem ibi non esse statuendam poenam ante determinationem. Iura enim que dicunt grauius reddi peccatum ex consuetudine intelligenda sunt, quando is qui agit, scit vel nosse debet, quod agit, esse peccatum.

CAPVT. VI.

Qua sint obseruanda in pœnis.

IN pœnis imponendis, in primis cauendum, ne pœna maior sit delicto, a vt nec omnia crimina eadem pœna punienda sunt. *b* Quare in excessib. singulorū, *c* non solum quantitas, *d* & qualitas *e* delicti inspicere debet, sed etiam *f* ætas, *f* scientia, *g* sexus, *h* atque conditio delinquentis, *i* sunt attendenda; & non solum secundum prædicta, sed secundum locum *k* & tempus, *l* quo delictum committitur vnicuique; pœnitentia debet indici; *m* cum idem excessus plerumque magis in vno, quam in alio loco puniendus sit. *n* Sed & animaduerti debet, num crimē exemplari pœna egeat, vt alii a simili deterreantur, quo casu grauior imponitur. *o* Alioquin pœna erunt in dubiis potius molliendæ quā exasperandæ, seruata tamē debita iustitia. *p* Et quem admodū malitiis hominum non est indulgendum; *q* sic contra, simplicitati delinquentium in pœna est detrahendum. *r* Atque etiam cum reo sponte crimen confesso, mitius agendum; *s* & cum eo, qui ad ecclesiæ asylum confugerit. *t*

SCHOLIA.

- a* c. *quæ sunt*, in 2. §. *fi. de his, quæ sunt a maior. parte capituli.*
b c. *pœna*, §. *fi. de pœnitent. dist. 1.*
c *hæc omnia fere ad verbum excerpta, ex c. sicut dignum, 6. de homici. explicat Claudianus Iuriconsult. in l. aut facta, 16. de de pœn. P. in c. aut facta, de pœnitent. dist. 1. facit c. *fi. de transact.*
d *Quantitas criminis, dicitur magnitudo ipsius damni, d. l. aut facta, §. quantitas, de pœn. P. vt si centum milia, vel cœnum tantum, vel vnâ auem, aut gregem, quis dicatur surripuisse; vulneris & magnitudo atrocem iniuriam facit; l. vulneris, 8. de iniur. P. Sic & quantitas criminis, in membro, quoties in idem crimen, vel in similia incidit; nam ex geminatione pœna fit maior, quam pro simplici crimine, l.**

A *capitalium, 28. §. solent, de pen. l. 3. C. de episcopa. audien. l. 3. §. 9. de re milita. P. nouella Leonis, 67. de his qui ad hostes transeunt, suâq; sponte reuertuntur.*

e *Qualitas delicti est id, quod facit illud dici aut lenius aut atrocius ex determinatione circumstantiarum, vt aliud violentia, aliud raptus, aliud stuprū, aliud manifestum homicidium, & c. d. l. aut facta, §. qualitas, de pen. P. & vt gradus sunt delictorum, sic & pœnarum, c. adulterii malum, 11. c. flagitia, 13. ca. quod in omnibus, 16. 32. quæst. 7. vt proculdubio maiora delicta nemo non dicet, quæ grauius fuerunt per leges diuinas vindicata; c. 21. non adferamus, 24. quæst. 1. maiora maioribus, minora minoribus pœnis vindicanda sunt; in nouella, vt fratrum filii, atque manifesta peccata, sunt publica non occulta pœna aut penitentia purganda, propter scandalum ex peccato suboritur, in cap. 1. de pœnitent. & remissio. ca. si peccauerit, 2. quæst. 1. can. ego Berengarius, de consecr. distinct. 2. Sic in ca. sane quia nos. 11. de officio delegat. iudex pro modo & qualitate rei, & delicti contumacis, procedere debet.*

f *aliter enim proceditur cum maioribus, aliter cum minoribus in pœnis & aliis negotiis, cap. 1. & 2. de delict. puero. cano. fin. 14. distinct. in c. pueris, 60. de sentent. excommu. vbi & singulare illud, quod indultum ratione ætatis delictum, non reuiscit adueniente maiori ætate, cum propter defectum ætatis, in qua fuit commissus excessus, rigor sit mansuetudine temperandus, vt ibidem dicitur. Sic quamuis non parcat in totum proximis pubertati vel maiori ætati, tamen aliquantum illis ex pœna diminuitur, l. in delictis, §. in minoribus, de minori. 25. annis. temperatur & rigor iuris ratione ætatis, in c. tanta, 86. distinct. ca. eos qui, de consecr. dist. 3. c. sententiam, 35. quæst. 9. cum simil. Excusatur & non doli capax in iniuriarum illatione, c. illud, 15. quæst. 1. l. 3. de iniur.*

M m m m 5

- lib. 47. P. tit. 10. Et in aliis, in l. 1. de falsa A
moneta. C. atas sola etiam excusationem
meretur in pluribus, l. 1. §. impubes seruus,
Et l. excipiuntur, 14. ad senatus. Syllania.
lib. 39. P. tit. 5. l. impuberē, 23. de furtis. P.
in quib. adhibetur distinctio, num sint do-
li capaces, ut tunc minores pœnam non e-
uadant; habetur Et consideratio etatis in
pœna dictanda, num reus eius etatis sit
qua pœnam ferre possit, l. in metallum, 22.
de pœnis, P.
- g In scientia inquiritur, num qui deliquit
sit sana mentis Et sciat quod agat, an vero
furiosus, qui non tenetur de delicto. c. iudi-
cas, 3. q. 9. l. diuus, de offic. presid. Possumus
Et scientiam delinquentis considerare in
eius intentione, quod proposuerit agere; sic
enim non tam euentus quam intentio pon-
derandus pro pœna, ut in eo qui ludendo
pila, iacta eadem adegit cultrum tonsoris,
in guttur eius, cuius barbam radebat, Et C
ideo ex illo casu non tenetur de homicidio,
Litem Mela, 11. ad legem Aquil. P. non
magis, quam si putator ramum ex arbore
decidens deiecerit Et occiderit pretereun-
tem, l. si putator, eodem tit. sunt Et alia
exempla fortuitorum homicidiorum, in c.
presbyterum, Et seq. de homicid.
- h Sexus distinguit grauitatem pœne in eo-
dem delicto, ut grauius puniuntur viri
quam foemina, ob infirmitatem naturae se-
xus muliebris, c. penult. Et si, 3. 2. q. 6. auth.
sed hodie, ad leg. Iul. de adult. C.
- i Circumstantie personarum, adferunt pœ-
nis temperamentum, ca. querenti, 20. de
verborum significat. can. fraternitas, 12.
quest. 2. ca. in fin. 14. quest. 6. c. qui com-
pulsus, 22. quest. 5. qualitas Et conditiones
personarum distinguit pœnas etiam, ut in
cano. cum beatus, 45. distin. can. qui con-
traparem, 24. quest. 1. ca. per tuas, de si-
monia. l. Pedius, §. fin. de incend. ruina. Et
nausra. P. l. si criminis, l. seruis, ad leg. Iul.
de vi publ. P. l. quadam delicta, 14. in l. ser-
uorum, 10. de pœn. P. l. incredibile, l. seruis,
C. eod. tit. Dignitas etiam delinquentis a-
- liquando aggrauat delictum, ca. homo
Christianus, 40. distin. ca. prapue, 11.
questio, 3. ca. quia sanctitas tua, 50. Et ut
ait Poeta Juuenal. Saty. 8.
Omne animi vitium, tanto conspectius
in se.
Crimen habet, quanto maior qui pec-
cat habetur.
Magisq. puniuntur, ut alii inferiores ab-
stineat a crimine acriter vindicatio, c. cum
quidam, 12. de iureiuran. Verum grauior
pœna dicitur, non tantum grauitate vel
dolore suo, sed habita ratione portiois geo-
metrica. persona Et eius dignitatis, sicut Et
nobilis magis puniri dicitur pœna pecu-
niaria, quam ignobilis Et vilis corporali.
can. qui contra, 24. q. 1. aliterq. puniuntur
nobilis, aliter in fini ordinis viri; aliter ele-
rici, aliter laici, aliter regulares. can. qui-
dam monachorum, 18. q. 2.
- k Quemadmodum in lege sancienda, nomo-
theta locum, ut ea si ei congrua, conside-
rat. ca. erit autem lex, 4. dist. sic Et legi, in
pœna ipse locus perpendendus, ca. ante tri-
ennium, Et c. aliter, 31. distin. c. cum olim,
de cleric. coniuga. l. aut facta, §. euenti, de
pœn. P. l. 7. de extraordin. criminib. P. l. 1.
de abig. P. l. vnic. de Nili aggeribus, non-
rump. lib. 9. C. tit. 8.
- l tempus vel augeri vel remitti pœnas sepe
postulat. can. fin. 14. distin. quemadmo-
dum gentibus de nouo ad fidem conuersis,
plura in principio indulgentur ut rudibus,
can. quod scripsi, 33. q. 5. ca. Deus qui ec-
clesiā, de diuortis. fures nocturni grauius,
quam diurni puniuntur. l. 1. de furibus
bathicariis. P. lib. 47. titul. 17. l. fin. de ef-
fractorib.
- m c. is qui, de pœnitent. Et remiss.
- n c. excommunicamus, §. credentes, de here-
tic. c. qui viderit, 32. q. 5. c. cum quidam,
de iureiuran.
- o ut in d. c. cum quidam, 12. de iureiuran. can.
frater. 17. q. 4. can. quapropter, 27. q. 2. l.
aut facta, §. si. 1. capitulum, §. famulos, de
pœn. P. l. 1. de abig. P.

P c. hec autem de pœniten. dist. 2. ca. pœna, ead. dist. Disputantur & dantur rationes, quare remittantur interdum ex causa pœna, in ca. requiritis. & ca. tanta nequitia, 11. & septem sequentib. 1. quest. 7. ex causa pietatis, necessitatis, multitudinis, dispensationis, utilitatis maioris & misericordie. Accedit humanitati & temperamento. l. respiciendum, 1. 1. & l. hodie, 1. 3. de pœnis; P. Perspicendum (inquit Martiannus) est iudicanti, ne quid aut durius, aut remissius constituitur, quam causa deponit. Nec enim aut severitatis aut clementiæ gloria affectanda est, sed pensato iudicio prout quæque res exposulat, statuendum est. Plane in leuioribus causis promptiores ad leuitatē, iudices esse debent; in grauioribus pœnis, seueritate legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi. Et Vlpian. in d. l. hodie: hodie licet ei, qui extra ordinem de crimine cognoscit, quod vult sententiam ferre, vel grauiorem vel leuiorem, ita tamen in utroq; modo rationem non excedat.

q In c. ex parte, 28. in fi. de priuileg. lib. 5. tit. 3. c. plerumq; c. sedes, c. super literis, 20. de rescript. c. significante, §. qui matrimo. accusa. possunt. l. in fundo, de rei vind. P. c. anaritia, de elect. in Sex.

r per simplicitate peccare dicuntur, qui cum aliquo bono zelo delinquunt, vel ignoranter qui aliqua ex parte non in totū a pœna releuantur, c. 2. de sortileg. lib. 5. tit. 2. c. 2. de apostat. c. super literis, 20. de rescript. c. 3. de consecrat. dist. 2. & simplicitati parcendū aut, ca. cum vniuersorum, de rer. permut. vbi de hoc agitur. l. 1. de dolo. P. l. inter, de excusa. tutor. P.

c. presbyterum, in fi. 50. dist. c. iniustum, §. fin. 11. q. 3.

c. inter alia, 6. §. nec inde damnati, de immuni. eccles. c. fi. 36. q. 1. l. presenti, 6. de his qui ad eccles. confug. lib. 1. C. tit. 12.

CAP. VII.

Utilitas & effectus pœnarum.

Pœnarum utilitas consistit, in reparatione damni dati, a emendatione delinquentis, b vel in tollendo incorrigibili, c vel ad præbendum exemplum aliis, ne simile committant. d Quamobrem nec facile vel sine causa pœna remittenda est. e Remittendi autem causa poterit esse, si aliter satisfactū sita crimine; f vel de eo pœnitentia sufficienter sit facta, g vel reuocetur sententia condemnationis, vt iniusta. h

SCHOLIA.

a vt c. 2. de raptori. vocatur & pœna satisfactio, in l. capitaliū, §. furiosus, de pœn. P.

b l. si pœna, de pen. P. facultas venie incertum tribuit delinquendi, ca. iniusta, 23. q. 4. & quicumq; stultus est in culpa, erit sapiens in pœna, c. 10. qui ea. quæ Dei, 38. dist. ca. 18. si custos, 27. q. 1.

c ne alios inficiat, cum ipse emendari non possit.

d d. c. cum quidam, de iniuria. c. frater, 17. q. 4. c. quapropter, 27. q. 2. l. capitaliū, §. famosos, de paris. P.

e c. 3. de officio ordina.

f d. ca. 3. de offic. ord. ibi, vsque ad dignam satisfactionem; & in ca. ex literis, 11. de constitutio.

g ca. plerumq;, §. causa ergo, ca. cum aliquis, 12. q. 2. c. deuotam, §. et si desinent, 27. q. 1. ca. domino, §. fi. 50. dist.

h c. cum ad quorūdam, de excessib. prelator.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS. a

TIT. XVI.

a Est similis titulus in 5. lib. decreta. tit. 39. & lib. 5. Sexti tit. 11. & lib. 5. clem. tit. 11. & in extrauag. Ioan. 22. tit. 13. & in extrauagantib. communib. lib. 5. titu. fin. & agitur de hac sententia excommunicationis apud Gratianum, tota 11. q. 3. & tota 24. causa, & apud nos lib. 31. synag. c. 8. & 9.

CAP. I.

- 1 Continuatio.
- 2 Definitio excommunicationis.
- 3 Et diuisio in maiorem & minorem.